

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1458

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Fecr Yayınları

Yayın No | Publication Number: 898

Kitap Adı: Rusçuklu Ali Fethî Efendi Hayatı, Eserleri ve *Hilye-i Sultânî'si*

Book Title (English): Rustchuk Ali Fethi Efendi, His Life, Works and *Hilye-i Sultani*

ISBN: 978-625-6123-51-9

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256123519

Yazar | Author: Hüseyin ŞIRA | orcid.org/0000-0002-7690-2217

Kurum | Institution: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ROR ID: ror.org/05ryemn72

Editör | Editor: Muhammet Akif TİYEK | orcid.org/0000-0002-4975-6664

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 173

Yayın Tarihi | Publication Date: Kasım | November 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: DSBH | Türk İslam Edebiyatı | Turkish Islamic Literature

BISAC: BIO007000 | Türk Edebiyatçılarının Biyografileri | Biographies of Turkish Literature

THEMA: DSB | Türk İslam Edebiyatı ve Edebi Eleştiriler | Turkish Islamic Literature and Literary Criticism

LC: PK6480 | Türk İslam Edebiyatı | Turkish Islamic Literature

Atf Bilgisi | Cite as: Şıra, Hüseyin. *Rusçuklu Ali Fethî Efendi Hayatı, Eserleri ve Hilye-i Sultânî'si*.

Ankara: Fecr Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Rusçuklu Ali Fethî Efendi

Hayatı, Eserleri ve *Hilye-i Sultânî*'si

Hüseyin ŞIRA

Ankara 2024

Yazar Hakkında | About the Author

Hüseyin ŞIRA

1983'te Kastamonu Tosya'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Tosya'da tamamladı. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu (2005). Yüksek lisansını Marmara Üniversitesi'nde "Rusçuklu Ali Fethi Efendi, Hayatı, Eserleri ve Hilyesi" başlıkla teziyle tamamladı (2008). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Abdullah Salâhaddin Uşşâkî'nin Terceme-i Gülşen-i Tevhîd'i (İnceleme-Metin)" isimli teziyle doktora eğitimini 2022'de tamamladı. 2006-2017 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği yaptı. 2017'de araştırma görevlisi olduğu AYBÜ İlahiyat Fakültesi'nde Mart 2024'ten beri öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve üç çocuk babasıdır

Hüseyin ŞIRA

He was born in Tosya, Kastamonu in 1983. He completed his primary, secondary and high school education in Tosya. He completed his master's degree at Marmara University with his thesis titled "Rustchuk Ali Fethi Efendi, His Life, Works and Hilye" (2008). He completed his PhD at Ankara University Institute of Social Sciences in 2022 with his thesis titled "Abdullah Salahaddin Uşşâkî's Terceme-i Gülşen-i Tevhîd (Analysis-Text)". He worked as a Religious Culture and Ethics teacher in schools affiliated with the Ministry of National Education between 2006 and 2017. He became a research assistant in 2017 and has been working as a faculty member at AYBU Faculty of Theology since March 2024. He is married and has three children..

Kitap Hakkında

Ruçuklu Ali Fethî Efendi Hayatı, Eserleri ve *Hilye-i Sultânî'si*

Osmanlı İmparatorluğu için XIX. Asır, büyük bir değişim ve dönüşümün yaşandığı dönemdir. Bunda devlet adamlığı sıfatlarının yanında entelektüel birikimleriyle rol alan birçok mühim şahsın rolü vardır. İlmiye sınıfından olup dönemin değişen dinamikleriyle birlikte ortaya çıkan oluşumlarında yer alan Ruçuklu Ali Fethî Efendi şairliğinin yanı sıra mütercimliği ve kütüphaneciliğiyle de ön plana çıkmıştır. Kuşadalı İbrahim Halvetî'nin manevî terbiyesiyle olgunlaşan Ruçuklu, bu durumu eserlerine aksettirmiştir. Tasavvufî bir neşve ile kaleme aldığı şiirleri de vardır. Mürettep bir divanı olmayan Ali Fethî Efendi'nin manzum ve mensur bir tarzda yazdığı *Milâd-ı Muhammediyye-i Hâkâniyye ve Hilye-i Fethiyye-i Sultâniyye (Hilye-i Sultânî)* isimli eserinde klasik şerh geleneğine uygun olarak Hz. Ali'den rivayet edilen hilye hadisini tercüme ve şerh etmiştir. *Hilye-i Sultânî*'nin Sultan Abdülmecid'in kendi yazdığı bir hilye levhasının Sultan II. Mahmud Türbesine asılması dolayısıyla yazıldığı bilinmektedir. Müellif hattı olduğu ve Sultan Abdülmecid'e takdim edildiği anlaşılan eserin yurt içi ve yurt dışındaki kütüphanelerde başka bir nüshasına rastlanmamıştır. Eser, bir mukaddime, on iki bölüm ve kısa bir hâtimeden oluşmaktadır. İlk on bölümü mensur bir mevlid olarak nitelendirmek mümkündür. Hz. Peygamber'in hilyesinin şerhi nitelediğindeki on birinci bölüm eserin asıl kısmını oluşturmaktadır. Bunlardan başka eserin başında sekiz adet dönemin alimlerinin yazdığı takriz bulunmaktadır. Bu çalışmada Ruçuklu Ali fethi Efendi'nin hayatı biyografik kaynakların yanı sıra arşiv belgelerinin ışığında ele alınmış, matbu ve yazma eserleri tanıtılmış, *Hilye-i Sultânî*'sinin ise muhteva incelemesi yapılmış ve transkripsiyonlu metni ortaya konmuştur. Metnin dipnotlarında Ruçuklu'nun yaptığı ayet, hadis ve Arapça şiir iktibaslarının kaynakları ve çevirileri verilmiştir. Yıldız Sarayı kütüphanesinden İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesine intikal eden ve bir buçuk asırdan fazla gün yüzüne çıkmayı bekleyen *Hilye-i Sultânî*'nin çeşitli kaynaklardan istifade edilerek çok ağdalı bir dil kullanılmamakla birlikte sanatkarane bir üslupla yazıldığını söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Türk İslam Edebiyatı; Hilye; Ruçuklu Ali Fethî Efendi; Halvetî; Şerh; Tercüme

About the Book

Rustchuk Ali Fethi Efendi, His Life, Works and *Hilye-i Sultani*

For the Ottoman Empire, the 19th century was a period of great change and transformation. Many important individuals, who played a role in this with their intellectual background as well as their statesmanship, played a role. Rusçuklu Ali Fethî Efendi, who was from the scholarly class and took part in the formations that emerged with the changing dynamics of the period, came to the fore with his translation and librarianship as well as his poetry. Ali Fethî Efendi, who did not have a compiled divan, wrote in verse and prose in his work titled *Milad-ı Muhammediyye-i Hakâniyye ve Hilye-i Fethiyye-i Sultaniyye (Hilya-i Sultani)* and translated and commented on the hilye hadith narrated from Hazrat Ali in accordance with the classical commentary tradition. It is known that *Hilya-i Sultani* was written on the occasion of a hilye tablet written by Sultan Abdülmecid himself being hung in the Tomb of Sultan Mahmud II. It is understood that the work was written by the author and presented to Sultan Abdülmecid, no other copy of the work has been found in libraries in Turkey or abroad. The work consists of an introduction, twelve chapters and a short epilogue. It is possible to describe the first ten chapters as a prose mawlid. In addition to these, there are eight complimentary texts written by scholars of the period at the beginning of the work. In this study, the life of Rustchuk Ali Fethi Efendi was discussed in the light of biographical sources as well as archival documents, his printed and manuscript works were introduced, the content of his *Hilya-i Sultani* was examined and its transcribed text was presented. In the footnotes of the text, the sources and translations of verses, hadiths and Arabic poetry quotations made by Ali Fethi Efendi are given. It is possible to say that *Hilya-i Sultani*, which was transferred from the Yıldız Palace Library to the Istanbul University Rare Works Library and waited to be seen for more than a century and a half, was written in an artistic style, without using a very elaborate language, by making use of various sources.

Keywords: Turkish Islamic Literature; Hilya; Rustchuk Ali Fethi Efendi; Halwaty Commentary; Translation

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	11
ÖN SÖZ	13
GİRİŞ	17
A. XIX. Asır Türk Edebiyatına Umumi Bir Bakış	17
B. Hilye Türü Hakkında Genel Bilgi	21

BİRİNCİ BÖLÜM

RUSÇUKLU ALİ FETHİ EFENDİ'NİN HAYATI, ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ	25
A. Hayatı	25
1. Doğumu ve Ailesi	25
2. Yetişmesi	27
3. Vazife ve Hizmetleri	28
4. Vefatı	29
B. Şahsiyeti	30
1. İlmî Şahsiyeti	30
2. Tasavvufî Şahsiyeti	33
3. Şairliği	35
4. Kütüphaneciliği	38
5. Mütercimliği	40
C. Eserleri	42
1. Matbu Eserleri	42
1.1. <i>İlm-i Tabakâtü'l-Arz</i>	42
1.2. <i>Terceme-i Kelâm-ı Erbaîn-i Hazret-i Ali el-Murtazavî</i>	44
1.3. <i>Terceme-i Nesâyih-i Eflâtân-ı İlâhî</i>	45
2. Yazma Eserleri	46
2.1. <i>el-Âsârül-âliyye fi hazâini'l-kütübi'l-Osmâniyye</i>	46
2.2. <i>Risâle-i Sermâye-i Necât li-kesbi merâbihü'd-derecât</i>	48
2.3. <i>Hayrül'-hasen fi şerhi'l-müsteşâri'l-mü'temen</i>	49
2.4. <i>Risâle-i Feyz-i Fezâil ve Nûr-ı Nevâfil</i>	51
2.5. <i>Hilye-i Sultânî</i>	52

İKİNCİ BÖLÜM

HİLYE-İ SULTÂNÎ -----	53
A. Eser Hakkında Genel Bilgi-----	53
1. Telif Tarihi ve Padişaha Takdimi-----	53
2. Yazımındaki Esas Amaç-----	55
3. Konusu ve Mahiyeti-----	55
4. Temmet Kaydı-----	57
5. Dili ve Edebî Hususiyetleri-----	57
6. Türe Getirdikleri ve Yeri-----	58
B. <i>Hilye-i Sultânî</i> 'nin Transkripsiyonlu Metni-----	59
1. Nüsha Tavsifi-----	59
2. Metnin Hazırlanmasında Takip Edilen Yöntem-----	60
3. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabeti-----	61
4. Transkripsiyonlu Metin-----	62
Takrîzât-----	62
Takrîz-i Akşehiri Semâhatlü el-Hâcc 'Ömer Efendi-----	62
Takrîz-i 'Arab-zâde el-Hâcc Muḥammed Ḥamdu'llâh Mollâ Efendi-----	63
Takrîz-i Müftî-i Meclis-i 'Adliye Eminbey-zâde Kadri Beyefendi	63
Takrîz-i Müftî-i Meclis Ḥazret-i Ser-'askerî 'İsmetbey-zâde 'Arif Ḥikmet Beyefendi-----	64
Takrîz-i Nakîbü'l-eşraf Vak'a-nüvis Es'ad Efendi-----	65
Takrîz-i Gürcî Aḥmed Efendi-----	65
Takrîz-i Muşahḥih-i Veḳâyî'-ḥâne-i 'Âmire Ḳârisî-zâde Cemâl Efendi-----	66
Takrîz-i Balçıkî Ḥ'âce es-Seyyid 'Ali Efendi-----	66
Fihrist-i Milâd-ı Muḥammediyye-yi Ḥākāniyye ve Ḥilye-i Fethiyye-yi Sultāniyye-----	68
Milâd-ı Muḥammediyye-yi Ḥākāniyye Ḥilye-i Fethiyye-yi Sultāniyye	71
Nazm-----	74
Münâcât-ı Berâ-yı 'Afv-i Zellât ve Revâ-yı Ḥacât-----	78
El-Bâbü'l-Evvel-----	82
Levâyiḥ-i 'Aliyye ve İşârât-ı Ḥafiyye-----	83
Emmâ velâdet-i vâlâ-yı sa'âdet ile sâl-i fili tebcili-----	84
Emmâ velâdet-i vâlâ-yı sa'âdetiñ şehir-i rebî'ü'l-evvele ihtîşâş-ı	85

Pend-i ‘Ālem-pesend-----	86
Emmā Sırr-ı vukū‘-ı velādet-i Faḥrū’l-Kevneyni fi yevmi’l- işneyni -----	87
Emmā vukū‘-ı velādet-i sa‘ādet der-seḥer-i a‘lā-----	89
Nükte-i Nāfi‘a -----	89
El-Bābü’s-Şānī-----	90
El-Bābü’s-şālis-----	92
Lāyiḥa -----	93
Ḥikāyet-i Ḥikmet-i Ğāyet-----	94
Nazmün li-mütercimihî’l-‘āciz -----	95
El-Bābü’r-Rābi‘-----	95
El-Bābü’l-Ḥāmis-----	97
Lāyiḥa -----	98
El-Bābü’s-Sādis-----	99
Kıssa-i Celile-----	101
El-Bābü’s-Sābi‘-----	102
Kıṭ‘a-----	104
El-Bābü’s-Şāmin -----	105
Kıṭ‘a-i merġübe-i Ḥazret-i Yahyā eş-Şarşarī-----	106
El-Bābü’t-Tāsi‘-----	106
El-Bābü’l-‘āşir -----	109
El-Bābü’l-Ḥādi ‘Aşar fi Tercemeti’l-Ḥilyeti’s-Sa‘ādeti-----	114
Kıṭ‘a li-Şāriḥi’l-Faķır -----	115
Ḥikmet -----	116
Nazmün li’l-müter[cim] el-faķır e‘ānehül-Ķadīr-----	116
Ḥikmet-i Nāfi‘a-----	118
Nazmün liş-şāriḥi’l-‘āciz -----	118
Nesr-----	119
Nazmün li’l-mütercimi’l-a‘ciz -----	120
Beytün li-mütercimihî-----	122
Nazmun li-muḥarririhî’l-aḥķar e‘ānehül-ekber -----	122
Nazmün li-mütercimi’l-a‘cez -----	124
Fazīlet -----	126
Nazmün li’ş-şāriḥi’l-müznibi ‘afa’llāhü ‘anhü-----	127
Beytün li-muḥarririhî-----	130

Nazmün li'ş-şārihi'l-fakīr e'ānehu'llāh	131
Hikmet	132
Nazmün li'l-mütercimi'l-a'cezi'l-efkar	133
Nazmün li'ş-şārihi'l-āciz e'ānehü'llāh	134
Nazmün li'l-'abdi'l-fakīr e'ānehü'llāh	136
Beytün li-muḥarririhi	141
Nazmün li'ş-şārihi'l-efkar	142
Beytün li-muḥarririhi'l-fakīr	146
Nazmün li'l-mütercimi'l-ma'düm e'ānehü'l-mevcūdü'l- ma'lüm	147
[5] Nazmün li'ş-şārihi'l-müstefiz efāza 'aleyhi'l-müfiz	148
El-Bābü's-Şānī 'Aşer	151
Hikāye-i Şerīfe Der-Fezā'il-i Çehār-yār	152
SONUÇ	157
KAYNAKÇA	159
EKLER	167
Ek 1. Eserin İlk ve Son Varakları	167
Ek 2. Rusçuklu Ali Fethî'nin Mezar Taşı Kitabesinin Fotoğrafları	168
DİZİN	171

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
a.g.mad.	: Adı Geçen Madde
a.mlf.	: Aynı Müellif
AÜ	: Ankara Üniversitesi
b.	: Bin, ibn
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
bk.	: Bakınız
blm.	: Bölüm
c.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Fak.	: Fakülte
h.	: Hicrî
İA	: İslâm Ansiklopedisi
iÜ	: İstanbul Üniversitesi
m.	: Milâdî
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
nr.	: Numara
ö.	: Ölümü
s.	: Sayfa
sy.	: Sayı
TDV	: Türkiye Diyânet Vakfı
Thk.	: Tahkik Eden
trs.	: Tarihsiz
TY	: Türkçe Yazmalar
vr.	: varak
vb.	: ve benzerleri
yay.haz.	: Yayına Hazırlayan
yy.	: Yüzyıl

ÖN SÖZ

Allah Teâlâ'nın insanlığa üsve-i hasene olarak gönderdiği rahmet peygamberi Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.)'ya dair asırlardır birçok eser kaleme alınmıştır. Özellikle Türk edebiyatında Hz. Peygamber'i konu alan birçok tür gelişmiştir. Mevlid, na't, siyer-i Nebi, mirâciye, kırk hadis vb. türlerin yanında onun mübarek vasıflarını ve güzelliklerini anlatan manzum, mensur veya her ikisinin bir arada olduğu hilyeler kaleme alınmıştır.

Devrinin iyi yetişmiş simalarından olan Rusçuklu Ali Fethî Efendi âlim, şair, mütercim, sûfi ve kütüphaneci yönüyle dikkati çekmektedir. Dinî mevzuların yanı sıra felsefe ve jeoloji gibi ilimlere dair de çalışmalar yapan Ali Fethî Efendi, İstanbul'daki kütüphaneleri taramak suretiyle hazırlamış olduğu ilk katalogla Türk kütüphanecilik tarihine büyük bir katkı sağlamıştır.

Mevcut bilgilerden velûd bir yazar olduğu söylenemese de Ali Fethî Efendi sabırla ve çok çalışarak keyfiyetli eserler meydana getirmiştir. İlmî yönünün yanı sıra şiire olan yatkınlığını ortaya koyduğu bu eserlerden biri de *Milâd-ı Muhammediyye-yi Hâkâniyye ve Hilye-i Fethiyye-yi Sultâniyye (Hilye-i Sultânî)*'dir.

Peygamber sevgisinin belirgin bir nişanesi olarak kaleme alınan bu esere dönemin mühim isimleri tarafından takrizler yazılmıştır. Diğer taraftan eser hem manzum hem de mensur olarak yazılması hasebiyle önemle üzerinde durulmayı gerektirmektedir. Çünkü müellif almış olduğu klasik terbiye dairesinde kendinden önce eser vermiş olanların da birikimlerini kullanarak hilyesini yazmıştır.

Metnin incelenmesi ve transkripsiyonunun yapılması düşünce-sinden hareketle Rusçuklu Ali Fethî Efendi'nin *Hilye-i Sultânî*'sini konu edinen bu çalışmada şu sıra takip edilmiştir. Giriş kısmında XIX. asır Türk edebiyatı tarihine ve hilye türüne umumi bir bakış yapılmıştır. Birinci bölümde Ali Fethî Efendi'nin doğumu, ailesi,

eğitimi, çalıştığı kurumlar, hizmetleri ve vefatı üzerinde durulmuş; müellifin ilmî, tasavvufî şahsiyetinin yanı sıra şairliği, mütercimliği ve kütüphaneciliği anlatıldıktan sonra Türkiye Kütüphanelerinde bulunan yazma ve matbu bütün eserleri tanıtılmıştır. İkinci bölümünde *Hilye-i Sultânî* hakkında genel bilgi verildikten sonra türe getirdikleri belirtilmiş ve eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Ayrıca metinde geçen ayet ve hadislerden yapılan iktibas ve telmihler dipnotlarda belirtilmiş ve mealleri de eklenmiştir. Çalışmanın son kısmında ise eser ve müellif ile ilgili tespitlerin yer aldığı sonuç bölümü bulunmaktadır. Müellifin mezar taşının fotoğraflarıyla birlikte çalışmaya konu olan eserin ilk ve son varakları da ekler bölümünde yer almaktadır.

İlim ve fikir hayatına küçük de olsa bir katkısı olacağını düşündüğümüz bu çalışmanın başlangıcından bitimine kadar kıymetli vakitlerini esirgemeyip fikirleriyle, yardımlarıyla, yönlendirmeleriyle, engin bilgi ve tecrübeleriyle bana hep yol gösterici olan danışman hocam Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun Bey'e şükran ve minnet duyduğumu özellikle belirtmek isterim. Ayrıca öğrenciliğimizden tezimizin tamamlanmasına kadar geçen sürede yardımlarını ve desteklerini esirgemediği için muhterem hocam Prof. Dr. Hasan Aksoy Bey'e çok teşekkür ederim.

Hilye-i Sultânî'nin başındaki Arapça takrizleri birlikte okuma zahmetine katlanan değerli hocam Prof. Dr. İsmail Durmuş Bey'e, yardımlarından dolayı Prof. Dr. Meliha Y. Sarıkaya Hanımefendi'ye, Prof. Dr. Ahmet Karataş Bey'e, arşiv metinlerinin okunmasında yardımcı olan Doç. Dr. Ekrem Tak Bey'e, metinde geçen hadislerin tahririnde yardımcı olan Doç. Dr. Halil İbrahim Doğan'a, çalışmalarımızı nezih bir ortamda devam ettirebilme imkânını sunan İSAM Kütüphanesine ve personeline teşekkürü bir borç bilirim.

Vermiş olduğu büyük destek ve gösterdiği üstün sabır dolayısıyla eşim Sahibe Şıra'ya müteşekkirim.

Bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma, yıllar sonra kitap olarak basılması hasebiyle gözden geçirilmiştir. Dipnot ve kaynakçası İSNAD Atıf Sistemi'nin 2. Edisyonu esas alınarak yeniden düzenlenmiştir. Çalışmanın tamamlanmasından sonra yayımlanan kimi kitap, makale ve yayınlara da dipnotlarda yer verilmiştir.

Son olarak editoryal desteğiyle çalışmanın olgunlaşmasında katkısı büyük olan Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Akif Tiyek'e hakkını teslim etmem ve FECR Yayınlarına da şükranlarımı iletmem gerektiğini belirtmeliyim.

Gayret bizden tevfik Allah'tan.

Hüseyin ŞIRA
Ankara, Kasım 2024